

Deportāciju piemiņas vagonu-muzejs

 1941. gada 14. jūnijā un 1949. gada 25. martā padomju okupācijas režīms realizēja Latvijas iedzīvotāju masveida deportācijas, no Latvijas izsūtot desmitiem tūkstošu cilvēku, tai skaitā bērnus, sirmgalvjus un sievietes mātēs cerībās. Tikai retajam izdevās paņemt līdzī siltas drēbes un pārtiku. Daudzi mira pa ceļam uz Sibīriju, daudziem nācās sākt jaunu, grūtu dzīvi tālā, svešā zemē...

1998. gadā, atceroties gan 1941. gada jūnija, gan 1949. gada marta traģiskos notikumus, pie Skrundas dzelzceļa stacijas vietā, no kuras deportēja 2916 nevainīgus iedzīvotājus, tika uzstādīts piemiņas akmens un četras vagonu - deportāciju atceres muzejs. Tas ir Latvijā pirmais vagonu muzejs, kurā izvietota pastāvīga ekspozīcija - no Skrundas stacijas izvesto fotogrāfijas, vēstules, atmiņu stāsti, dokumenti un dažādas izsūtīto pašu darinātas lietas. Skrundas stacija bija izvešanai nolemtu cilvēku savākšanas punkts, viena no trim aprīņa stacijām, uz kuru tika atvesti cilvēki gan no Skrundas, gan Kuldīgas apkārtnes. 1941. gadā no šejienes uz Sibīriju, Krasnojarskas novadu izveda arī atjaunotās Latvijas Republikas pirmā prezidenta Gunta Ulmaņa ģimeni.

Komunistiskā terora upuriem veltītas piemiņas vietas izveides ideja pieder skrundeniekam Ivaram Eņģelim, dzelzceļniekam un Latvijas Dzelzceļnieku biedrības valdes loceklim. Vagonu muzejam piešķīra VAS "Latvijas dzelzceļš" Ritošā sastāva pārvalde. Skrundenieki ir ļoti pateicīgi VAS "Latvijas dzelzceļš", jo viņi pēc ilgas meklēšanas Jelgavas pusē atrada šo vagonu, paši saviem spēkiem to uzstādīja Skrundā un izremontēja. Vagonam, kā uzskata paši dzelzceļnieki, ir liela vēsturiska vērtība. Tas būvēts piecdesmitajos gados, un tieši šādos lopu vagonos tika izvesti Latvijas iedzīvotāji. Latvijas dzelzceļš samaksu ne par vagonu, ne tā remontu nepieprasīja, savukārt apkārtnes iekārtošanas un sakopšanas darbus veica skrundenieki par savas pilsētas līdzekļiem.

Skrundā gandrīz katrs pilsētas iedzīvotājs tiešā vai netiešā veidā ir saskāries ar deportāciju. Tomēr tiem, kas nav piedzīvojuši šo reālo situāciju, ir grūti saprast tā laika izjūtas un pārdzīvojumus, un līdz galam izprast, ko latviešiem nozīmēja izsūtīšana uz Sibīriju. Tādēļ galvenais muzeja uzdevums ir nepieļaut šīs Latvijai tik sāpīgās vēstures aizmirstānu. Par to rūpējas arī bijušais leģionārs un politiski represētais skrundenieks

Jānis Blūms, kurš ir piemiņas vagonā iekārtotās ekspozīcijas autors un kā gids stāsta par to dienu baisajiem notikumiem. Muzejvagonu, iemūžinot no padomju režīma cietušo cilvēku dzīvesstāstus un veidojot dokumentālās filmas, izmantojis arī Latvijas Okupācijas muzejs.

Pie vagona uzstādīta bijušā Latvijas Dizaineru savienības priekšsēdētāja skrundenieka Mintauta Lāča izgatavotā piemiņas plāksne, kas visiem Skrundas viesiem atgādinās par traģiskajiem notikumiem, kuri risinājušies Skrundas stacijā.

1989. gadā, atceroties gan 1941. gada 14. jūnija, gan 1949. gada 25. marta traģiskos notikumus, pie Skrundas stacijas tika uzstādīts piemiņas akmens.

Foto: Sandris Kuzmickis, Jānis Blūms

 In 1998 a Memorial carriage has been unveiled in Skrunda railway station to commemorate the victims of deportation. A memorial stone is devoted to those people who were deported from Latvia from June 14, 1941 to March 25, 1949.

 En 1998 un wagon-souvenir a été dévoilé à la gare de Skrunda, pour commémorer les victimes de la déportation. Un mémorial en pierre est dédié aux personnes qui ont été déportées entre le 14 juin 1941 et le 25 mars 1949.